

prof. dr hab. Jan Kukuła
Wydział Architektury Wnętrz i Wzornictwa
Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu
adres domowy:
ul. Szolc-Rogozińskiego 17
53-209 Wrocław
Tel: 668 662 935
e-mail: Jan-kukula@wp.pl

Ocena

pracy habilitacyjnej, dorobku artystycznego, dydaktycznego i organizacyjnego w przewodzie habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk projektowych pana dr Piotra Mikołajczaka z Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku wszczętym przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w dniu 27.12.2016 roku.

Recenzja sporządzona została na podstawie dostarczonych materiałów:

Teczka z dokumentami zawierającymi posiadane kwalifikacje, kwestionariusz osobowy oraz oświadczenia o współautorstwie osób uczestniczących we wspólnych projektach.

Autoreferat wraz z danymi osobowymi.

Wykaz dorobku artystycznego.

Dokumentacja dorobku twórczego.

Dokumentacja dorobku dydaktycznego.

Dokumentacja dzieła Projekt ekspozycji, wyposażenia oraz elementów graficznych wystawy „Matki i Statki, czyli duch w maszynie”.

Dr Piotr Mikołajczak urodził się w roku 1973 w Grudziądzu. W roku 1994 ukończył Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Gdyni Orłowie. Po ukończeniu liceum przez rok studiował Filologię Polską na Uniwersytecie Gdańskim. W 2001 roku, ukończył studia na Wydziale Architektury i Wzornictwa w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. W tym też roku został zatrudniony na macierzystym Wydziale jako asystent w Pracowni Podstaw prowadzonej przez, wówczas doktora, Waclawa Długosza.

Pracę doktorską prowadzoną przez promotora prof. Andrzeja Lercha obronił w Gdańskiej Uczelni w roku 2010. Temat „Środki komunikacji wodnej w Gdańsku. Wpływ architektury miasta na architekturę produktu na przykładzie koncepcji jednostek pływających”.

Od roku 2013 dr Piotr Mikołajczak jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Pracowni Podstaw i Metodyki Projektowania.

Projektant, dydaktyk, organizator, recenzent zjawisk zachodzących w kulturze materialnej Polski. To głównie chociaż nie jedyne aktywności dr Mikołajczaka. Niełatwo też je wartościować, wyróżnić którąś z nich, do wszystkich podchodzi z pasją, wszystkim poświęca wiele zaangażowania, wszystkie budują i rozwijają jego osobowość.

Cenne, warte szczególnego podkreślenia jest zaangażowanie Piotra Mikołajczaka w doskonalenie procesu dydaktycznego kształcenia projektantów.

Zacznę więc od tego.

Dorobek dydaktyczny.

Żeby szerzej spojrzeć na dydaktykę prowadzoną przez dr Mikołajczaka należy odnieść się do jego tekstu zamieszczonego w publikacji "Praca u podstaw", a nawet jeszcze głębiej, do początku jego pracy w ASP o czym pisze w autoreferacie. Był to okres przewartościowania i próby zbudowania na nowo programu kształcenia po przekazaniu dydaktyki przez prof. Adama Haupta. Piotr Mikołajczak jako młody asystent miał możliwość czynnie uczestniczyć i współtworzyć program, który budowany został na pragmatycznych podstawach wynikających z doświadczeń macierzystej jednostki, a także na doświadczeniach prof. Andrzeja Pawłowskiego z krakowskiej ASP w pewnym stopniu zaimplantowanym przez prof. Wacława Długosza.

Swoje credo dydaktyczne autor wyłożył we wspomnianej już publikacji monograficznej "Praca u Podstaw. Metodyka nauczania wstępnego w zakresie projektowania wzornictwa w akademiach sztuk pięknych w Polsce" wydanej przez ASP, Gdańsk w 2012 roku. której był inicjatorem i redaktorem naukowym. Wynikała ona, jak pisze w autoreferacie, „z potrzeby rozmowy i porównania różnych metod dotyczących wstępnego nauczania projektantów”. Zamieszczony tam jego tekst przedstawia program- wynik dekady doświadczeń prof. Wacława Długosza i dr Mikołajczaka. Jest zorientowany na dialog, wszak jego beneficjentami są osoby z różnych szkół średnich, posiadające różne doświadczenia, wyobrażenia, mniej lub bardziej uświadomione oczekiwania. Program jest logicznie zbudowany spójny podzielony na poszczególne zagadnienia – bloki. Pozwolę sobie je wymienić: **Blok I** - obserwacja procesów i zjawisk, techniki zapisu wyników obserwacji oraz umiejętność wyciągania wniosków z zadań projektowych. **Blok II** - uwarunkowania stylistyczne, materiałowe, techniczne i technologiczne procesu projektowego. **Blok III** uwarunkowania intelektualne psychologiczne, ergonomiczne i kulturowe procesu projektowego. Obiektywne i subiektywne uwarunkowania procesu projektowego.

Aczkolwiek program w wielu aspektach potwierdzony jest podobnymi efektami także na innych wydziałach projektowych to prezentowany program budzi zaufanie swoją wszechstronna analizą potrzeb i zakładanych efektów, konsekwentną realizacją założeń. Przygotowany przez dr Mikołajczaka zestaw przykładowych prac semestralnych Pracowni Podstaw i Metodyki Projektowania w pełni potwierdza założenia programowe, zadania i ćwiczenia są różnorodne, wykonywane za pomocą zróżnicowanych technik, z wykorzystaniem różnych tworzyw przy tym znakomicie przygotowane są graficznie.

Działalność naukowa Piotra Mikołajczaka w dużej mierze odnosi się do jego dydaktyki, Dowodami:

- opisana wcześniej pozycja „Praca u Podstaw. Metodyka nauczania wstępnego w zakresie projektowania wzornictwa w akademiach sztuk pięknych w Polsce” w której zamieścił rozdział pt. „Program i metody działania Pracowni Podstaw i Metodyki w Gdańsku”,
- Ogólnopolska Konferencja poświęcona metodyce nauczania wstępnego w zakresie projektowania wzornictwa na wydziałach projektowych ASP w Polsce” organizacja, prowadzenie oraz referat, (Centrum Designu Gdynia, 26–27 marzec 2012),
- monografia „Ogólnopolskie Nadmorskie Spotkania Wzornictwa „Młody człowiek i morze”. O roli eksperymentu w początkowym etapie kształcenia projektantów”. wyd. ASP Gdańsk, 2014,
- Coroczne Sympozjum w ramach Ogólnopolskich Nadmorskich Spotkań Wzornictwa „Młody człowiek i morze” - Metodyka Kształcenia w zakresie podstaw projektowania wzornictwa w ASP w Polsce: Krynica Morska w latach 2011 - 2016.

Mikołajczak odnosi się także do szerzej pojętych problemów z zakresu wzornictwa.

- W monografii Projektowanie architektury statków. Wybrane zagadnienia (red. prof. Andrzeja Lercha, wyd. ASP Gdańsk, 2012) zamieścił rozdział Wpływ architektury miasta na architekturę obiektu pływającego.

Brał udział w konferencjach naukowych gdzie poruszał istotne problemy:

- Projektowania długości życia produktów (IX Międzynarodowe Forum Gospodarcze Gdynia 14 10 2011),
- Edukacja projektantów. („Design Space” - Centrum Designu w Kielcach, 11 11 2011),
- Nowy produkt!.. a co z tym starszym („Projekt dla..”, Galeria Sztuki Wozownia, Toruń, 26 11 2015).
- Czterokrotnie brał udział w badaniach naukowych.

Ważna i wyjątkowa jest działalność publicystyczna Mikołajczaka. W autoreferacie nadmienia o swoich rocznych studiach polonistycznych. Zapewne nie był to przypadek że właśnie tam skierował swoje kroki po pierwszym nieudanym podejściu do studiowania wzornictwa. Nie zmarnował tego czasu, znakomicie pisze. Jest autorem szeregu interesujących artykułów zamieszczanych w kwartalniku 2+3D - naliczyłem ich 16 . Bardzo lubię jego refleksje wyrażane w tekstach, sposób patrzenia na świat, uważne podglądanie, dostrzeganie, analizowanie i recenzowanie zjawisk zachodzących na pograniczu sztuki i wzornictwa, jego diagnozy stanu świadomości społecznej. W artykule "Ognisty przedmiot pożądania" pisząc o zapalniczkach zwracają uwagę na irracjonalność nadkonsumpcji. Celny cytat: *"rzeczy zanim wyskoczą z maszyny już są bublami"*. Artykuł Wszystko za 2,50 można podsumować cytatem *"Dla pieniędzy, dla idei, dla przyjemności, dla miłośników absurdu, z głupoty..."* Artykuł "Smakuje jak ułał" to uważna obserwacja i refleksje nad aktualnym stanem świadomości społecznej na przykładzie dizajnu autorskiego *"Otaczamy się rzeczami, Otacza się nas rzeczami"*, to swoiste wyrażenie dylematu przed jakimi stoją dzisiaj projektanci.

Problemy poruszone w artykułach są mi bliskie, niemal we wszystkim zgadzam się z autorem.

Dla kwartalnika 2+3D Mikołajczak wykonał także dwie recenzje książek Victora Papanka „Dizajn dla realnego świata” oraz Hawaikum pod red. Moniki Kozień, Marty Miskowicz i Agaty Pankiewicz. W artykule „Fifty-fifty” dokonał własnej oceny kondycji czasopisma z okazji wydania 50-tego numeru 2+3D.

Dorobek twórczy, projektowy.

Zamieszczony wykaz dorobku twórczego został podzielony na dwa okresy: lata 2001-2010 czyli od ukończenia studiów do uzyskania stopnia doktora, zawiera 27 pozycji, oraz okres po uzyskaniu stopnia doktora czyli lata 2011-2016. Tutaj autor wykazał 18 pozycji.

Pierwsza część dorobku projektowego zdominowana jest przez projekty wzornicze oraz projektowanie wystaw. Szczególne miejsce zajmują prace dla firmy SATEL z którą autor współpracował przez kilka lat. W albumie Dokumentacja dorobku twórczego autor prezentuje 14 zrealizowanych dla SATEL projektów. Są to m.in.: zestaw trzech obudów manipulatorów do centrali alarmowej (2001 r.), serie obudów czujników do pomieszczeń (2002 r.), obudowa sygnalizatora akustyczno-światlnego zewnętrznego (2002 r.), zestawu trzech manipulatorów LCD i LED do centrali alarmowej Integra (2003 r.), obudowa sygnalizatora akustyczno – światlnego wewnętrznego (2002 r.), dwa piloty zdalnego sterowania – breloczki do obsługi systemu alarmowego, projekt urządzenia do komunikacji głosowej wewnątrz budynku (2005 r.), zestaw trzech czytników kart magnetycznych (2005 r.), manipulatora LCD z wymiennym panelem czołowym (2005 r.).

Opracowania charakteryzują się prostotą, umiarem estetycznym wynikającym z funkcji. Białe, dyskretne formy obudów czujników do pomieszczeń, fronty manipulatorów LCD proponowane w różnej, zależnej od potrzeb kolorystyce, wspomagające intuicyjność użytkową opracowanie graficzne paneli odczytowo manipulacyjnych, smukłe czytniki kart magnetycznych możliwe do montażu na framugach drzwi. Konsekwentnie stosowana jest gama kolorystyczna wyrobów: biel, szarość, czerń, błękit. Stała się zapewne elementem identyfikującym firmę. Współpraca Mikołajczaka z Firmą SATEL stanowi niemal podręcznikowy przykład wpływu projektanta na sukces firmy.

Z dziedziny małych obiektów na uwagę zasługuje nagrodzony na Ogólnopolskim Festiwalu Młodych Projektantów kłamka dla firmy GAMET. Nie można pominąć projektu koncepcyjnego tramwaju wodnego NTW 15 z roku 2002. Obiekt o innej skali, funkcji i złożoności użytkowo-technologicznej charakteryzuje podobnie jak w przypadku małych projektów powściągliwość formalna podporządkowana funkcji, finezja i w pewnym stopniu poetyka - skojarzenie elementów formy z dawnymi statkami kołowo łopatkowymi.

Swój dorobek projektowy dr Mikołajczak prezentował na 16 wystawach.

Projektowanie wystaw to druga ważna dziedzina w działalności twórczej Mikołajczaka, odmienna od projektowania na potrzeby produkcji przemysłowej, mająca swoje miejsce i czas. „To tworzenie sytuacji, to siła projektowania wydarzenia” – stwierdzenia w autoreferacie autora. To najczęściej praca zespołowa. Dokonań tych jest niemało i są spektakularne. W albumie dokumentacja dorobku twórczego naliczyłem ich 9.:

Odniosę się do trzech wystaw które moim zdaniem charakteryzują myślenie Mikołajczaka. „Łyżek srebrnych dwa tuziny. Srebra domowe w Gdańsku 1700-1815” (Muzeum Historyczne Miasta Gdańska 2007 r.) . Wystawa zrealizowana została przy współudziale Pawła Gełesza i Macieja Dojlitki. Kompleksowe opracowanie obejmowało projekt i realizację ekspozycji , wyposażenia oraz oprawy graficznej wystawy w tym projekty gablot, parawanów i oświetlenia. Zastosowanie szklanych przezroczystych gablot nadało wnętrzem lekkości. Umieszczone między szklanymi pionowo ustawionymi taflami podświetlone od środka białe blaty z wyeksponowanymi srebrami zdawały się lewitować w przestrzeni. Zastosowane proste elementy zredukowane do koniecznego minimum w połączeniu z interesującym oświetleniem znakomicie prezentowały srebrne eksponaty. Wystawę nagrodzono II nagrodą na ogólnopolskim konkursie Wydarzenie Muzealne Roku – Sybilla 2007.

„Albrecht Durer” - wystawa grafik ze zbiorów Jakoba Kabruna (Muzeum Narodowe w Gdańsku 2009r.). Zbudowanie efektu skupienia przy kontemplacji grafik Durera uzyskano dzięki zaciemnieniu wnętrza. Ciemne ściany, mrok. Oświetlone wyłącznie rytmicznie rozwieszane grafiki. Poziome elementy informacyjno-graficzne umieszczone na tym samym poziomie co grafiki dodatkowo wzmacniają efekt wyciszenia i skupienia.

Z kolei ekspozycja obrazów na wystawie "Artyści polscy w Paryżu" (Muzeum Narodowe w Gdańsku 2010 r) – to zupełnie inne założenie. Obrazy w zdobionych ramach wypełniające powierzchnie jasnych ścian na kilku poziomach nasuwały skojarzenie z salonami DESY czy prywatnymi kolekcjami. Wrażenie pogłębiały porozmieszczane meble z epoki - fotele, sofy. Każda z wymienionych ekspozycji to inne wyzwanie, inne założenia inny charakter, każda tworzyła nastrój wspierający ekspozycję a przy tym sama w sobie była artystycznym wydarzeniem.

Dzieło wybrane dla przewodu habilitacyjnego Dokumentacja dzieła Projekt ekspozycji, wyposażenia oraz elementów graficznych wystawy „Matki i Statki, czyli duch w maszynie”. Opracowaną i przedstawioną do oceny wystawę należy rozpatrywać na szerszym tle innych dokonań wystawienniczych których Mikołajczak jest autorem lub współautorem. Każde tego typu wydarzenie odbywa się w konkretnej przestrzeni, ma przewodnie idee, priorytety, eksponaty treści do przekazania, ma też uwarunkowania i ograniczenia, ma wreszcie swój konkretny czas.

Ta wystawa była szczególnie trudna. Różnorodne elementy ekspozycji: fotografie, filmy z epoki, urządzenia, zarejestrowane wywiady, informacje tekstowe, artefakty – narzędzia. Wszystko to w niewdzięcznym obiekcie, metalowym, zimnym, przygnębiającym wnętrzu rudowęgłowca Sołdek, statku muzeum, znanym symbolem i dowodem powojennej rzeczywistości. Wnętrze o określonej komunikacji, kolorystyce. Brak możliwości jakiegokolwiek naruszenia stanu istniejącego statku. Z taką rzeczywistością należało się zmierzyć. Autor wybrnął z tych ograniczeń znakomicie, dało mu się uczynić z wielu ograniczeń atut. Powstała niepowtarzalna spójna ekspozycja wypełniona wieloma interesującymi a czasami brawurowo zrealizowanymi pomysłami. W opisie wystawy autor szczegółowo przedstawia problemy, motywy które decydowały o kształcie ekspozycji, zwraca

uwagę na istotne elementy. Podjęte odważne decyzje: zmiana komunikacji wewnątrz obiektu, zastosowanie lekkich tkanin będących jednocześnie przepierzeniami i ekranami filmowymi, rytmiczne rozmieszczenie plansz, wprowadzenie dodatkowych efektów wzmacniających, poszerzających i uatrakcyjniających ekspozycje: ekrany prezentacyjne, monitory, kolorystyka, oświetlenie. W kontraście do mocnych, surowych elementów konstrukcyjnych statku zastosowanie w aranżacji tkanin, wprowadzenie bieli i błękitu w kolorystyce, w podobnej lekkiej gamie kolorystycznej elementów graficznych oraz dobrze dobrane i rozmieszczone oświetlenie zbudowało klimat każdej z czterech sal ekspozycyjnych a jednocześnie stworzyło spójny charakter całości.

W przeciwieństwie do wcześniej opisanych ekspozycji ta ma jeszcze jeden walor. interakcja ze zwiedzającymi. Odsłuchiwanie informacji przez słuchawki telefoniczne sprzed ponad półwiecza, rury nasuwające skojarzenie z komunikatorami powszechnie stosowanymi na statkach, czy wreszcie zabawa z osobistym rozbijaniem butelki szampana o burtę statku. Wyobraźnia, sprawność organizacyjna, upór i doświadczenie spowodowały że Sołdek zdaje się być jedynym jakby wybudowanym specjalnie miejscem do tej ekspozycji. Kolejny dowód dojrzałości projektanta. Czytelny, szczegółowy opis całego procesu projektowego, zmaganie się uwarunkowaniami, uzyskane efekty wyraźnie wskazują że autor opracowania podchodził do zadania z ogromnym zaangażowaniem i pasją. Podobne refleksje nasuwają się przy analizie wszystkich innych jego dokonań.

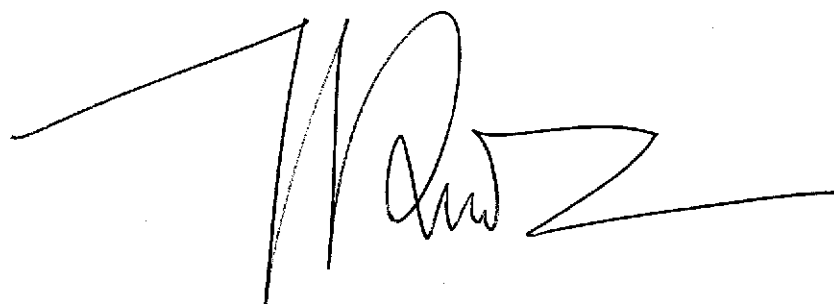
Do oceny sylwetki i dorobku dr Mikołajczaka należy dołączyć jego jeszcze jedną aktywność. W kadencji 2012-2016 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Architektury i Wzornictwa. To wyzwanie, zmierzenie się z zupełnie innymi problemami, niewątpliwie wyhamowujące własne dokonania projektowo artystyczne, jednak uzupełniające i poszerzające wiedzę o funkcjonowaniu Akademii, relacjach ze studentami, dydaktykami, to także sprawdzian własnej sprawności i skuteczności.

Konkluzja.

Dr Piotr Mikołajczak to projektant zajmujący się wzornictwem w szerokim tego słowa pojęciu, dydaktyk - praktyk i teoretyk, obserwator i badacz procesów zachodzących w kulturze materialnej w Polsce, sprawny organizator i działacz na rzecz rozwoju wzornictwa w której to dziedzinie wniósł niepodważalny wkład. Wszystkie swoje aktywności pełni z wielkim poświęceniem i zaangażowaniem, osiąga znaczące sukcesy. Posiada bogaty dorobek w wymienionych dziedzinach, staje się ważną postacią w dziedzinie wzornictwa, autorytetem w zakresie kształcenia projektantów.

Stwierdzam że przedstawiony do oceny bogaty, profesjonalnie przygotowany dorobek kandydata w pełni spełnia wymogi art. 16 i 17 ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki a także paragrafu 5.1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15.01.2004.

Z pełnym przekonaniem rekomenduje jego osobę Wysokiej Radzie Wydziału Architektury i Wzornictwa jako kandydata do nadania mu stopnie doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk projektowych.

A stylized handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes.

kwator 02.04.2017